ఈనాడు
ఆదివారం జులై 21, 2024

సమీకృత వ్యవసాయంతో
రైతుల ఆత్మహత్యలకు అడ్డుకట్ట

పద్మభూషణ్ డాక్టర్ కృష్ణ ఎల్లా

భారత్ బయోటెక్ సంస్థ అధ్యక్షుడు డాక్టర్ కృష్ణ ఎల్లాకు ప్రతిభాపురస్కారంతో సత్కరిస్తున్న ఉపకులపతి డాక్టర్ సురేష్, రిజిస్ట్రార్ డాక్టర్ బసవేగౌడ తదితరులు

ఈనాడు, బెంగళూరు : వ్యవసాయంలో ఆధునికత, యాంత్రీకరణ, ప్రపంచాన్ని అనుసంధానం చేసే మార్కెట్ వ్యవస్థలు అందుబాటులో ఉన్నా రైతుల ఆత్మహత్యలు దేశంలో కొనసాగుతునే ఉన్నాయని, సంప్రదాయ వ్యవసాయ విధానాలు పాటించటమే దీనికి కారణమని భారత్ బయోటెక్ ఛైర్మన్, పద్మభూషణ్ డాక్టర్.కృష్ణ ఎల్లా అన్నారు. ఆయన శనివారం బెంగళూరు వ్యవసాయ విజ్ఞాన విశ్వవిద్యాలయం (యూఏఎస్) నిర్వహించిన ఓ కార్యక్రమంలో పూర్వవిద్యార్థుల ప్రతిభా పురస్కారాన్ని అందుకున్నారు. ఈ సందర్భంగా ఆయన మాట్లాడుతూ 'మహారాష్ట్రలోని నాగపుర జిల్లా, కర్ణాటకలోని కోలారు జిల్లాల్లో ఒకే తరహా వర్షపాతం నమోదు కాదు. నాగపుర జిల్లాలో నమోదైన సంఖ్యలో రైతు ఆత్మహత్య కేసులు కోలారులో నమోదు కావు. ఇందుకు కారణం కర్ణాటక రైతులు వాతావరణ పరిస్థితులకు అనుగుణంగా పంట మార్పిడి విధానాలను అనుసరిస్తుంటారు. ఇలాంటి సమీకృత వ్యవసాయ విధానాన్ని అనుసరిస్తే రైతుల ఆదాయం ద్విగుణీకృతం అవుతుంది' అని డాక్టర్ కృష్ణ ఎల్లా సూచించారు. కేవలం వ్యవసాయంపైనే ఆధారపడకుండా ఉద్యాన పంటలు, పశు పోషణలతో కూడిన సమీకృత వ్యవసాయం రైతుల ఆత్మహత్యలను అడ్డుకుంటుందన్నారు. యూఏఎస్ ఉపకులపతి డాక్టర్ ఎస్.వి.సురేశ, రిజిస్ట్రార్ డాక్టర్ బసవేగౌడ తదితరులు పాల్గొన్న ఈకార్యక్రమంలో ఐఏఎస్‌కు ఎంపికైన విశ్వవిద్యాలయం విద్యార్థిని ఆర్.రమ్య, ఐఎఫ్ఎస్‌కు ఎంపికైన ఆర్.రాహుల్‌గౌడ, హెచ్.వి.చిదానంద తదితరులను సత్కరించారు. విశ్వవిద్యాలయం పాలక మండలి సభ్యులు డాక్టర్ టి.కె.ప్రభాకర్‌శెట్టి, డాక్టర్ హెచ్.ఎల్.హరీశ్ తదితరులు పాల్గొన్నారు.

23-07-2024
Udayavani
Pg 02

ಜಿಕೆವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಜು.27ಕ್ಕೆ ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದ ಗಾಳಿಪಟ ಉತ್ಸವ

ಬೆಂಗಳೂರು: ನಗರದ ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಹಾಗೂ ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಜು.27ಕ್ಕೆ 34ನೇ ವರ್ಷದ ಗಾಳಿಪಟ ಉತ್ಸವವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಜಿಕೆವಿಕೆ ಆವರಣದ ಕೃಷಿ ಮೇಳ ಮೈದಾನದಲ್ಲಿ ಶನಿವಾರ ಬೆಳಗ್ಗೆ10 ರಿಂದ ಈ ಉತ್ಸವವನ್ನುಆಯೋಜಿಸಲಾಗಿದೆ. ಜತೆಗೆ 14 ವರ್ಷದೊಳಗಿನ ಮತ್ತು 15 ರಿಂದ 22 ವರ್ಷದೊಳಗಿನವರಿಗಾಗಿ ಗಾಳಿಪಟ ಸ್ಪರ್ಧೆಯನ್ನು ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಗಂಡು ಹಾಗೂ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ವಿಭಾಗಗಳಿದ್ದು ಪ್ರಥಮ, ದ್ವಿತೀಯ, ತೃತೀಯ ಹಾಗೂ 2 ಸಮಾಧಾನಕರ ನಗದು ಬಹುಮಾನ ನೀಡಲಾಗುವುದು. ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಸಂದೇಶ ಹಾಗೂ ಸುಂದರ ಗಾಳಿಪಟಕ್ಕೆ 'ನಾಡೋಜ ಎಚ್.ಎಲ್. ನಾಗೇಗೌಡ' ಹೆಸರಿನ ಪಾರಿತೋಷಕ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಪ್ರೊ. ಹಿ.ಚಿ. ಬೋರಲಿಂಗಯ್ಯ ಪ್ರಕಟಣೆಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾಹಿತಿಗಾಗಿ 080-23605033 ಅಥವಾ 080-7795632294 ಸಂಪರ್ಕಿಸಬಹುದು.

ಸಿರಿ ಧಾನ್ಯ ಬೆಳೆಯಲು ರೈತರ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ

23-07-2024
Hosadiganta Pg 07

ಸೂಲಿಬೆಲೆ: ಸಿರಿಧಾನ್ಯ ಬೆಳೆ ಬೇಸಾಯಕ್ಕೆ ರೈತಾಪಿ ವರ್ಗ ಹೆಚ್ಚಿನ ಒತ್ತು ನೀಡಬೇಕು ಎಂದು ಚಿಂತಾಮಣಿ ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಕೇಂದ್ರದ ಪ್ರೊ . ವೆಂಕಟೇಶ್ ಸಲಹೆ ನೀಡಿದರು.

ಹೊಸಕೋಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ಸೂಲಿಬೆಲೆ ಹೋಬಳಿ ಕಮ್ಮಸಂದ್ರ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಗ್ರಾಮಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಸಿರಿಧಾನ್ಯ ಬೇಸಾಯ ತರಬೇತಿ ಮಾಹಿತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಿ, ನೂತನ ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಆಹಾರ ಬೆಳೆಗಳ ಗುಣಮಟ್ಟ ಕ್ಷೀಣಿಸುತ್ತಿದೆ. ಸಿರಿಧಾನ್ಯವನ್ನು ಬೆಳೆದು ಉತ್ತಮ ಆರೋಗ್ಯ ಪಡೆಯಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಗುವುದು ಎಂದರು. ಕಂಬಳೀಪುರ ವಲಯ ಕೃಷಿ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಕ ಚೇತನ್ ಮಾತನಾಡಿ, ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಗ್ರಾಮಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಯ ರೈತ ಕ್ಷೇತ್ರ ಪಾಠ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ರೈತರ ತೋಟದಲ್ಲಿ ಸಿರಿಧಾನ್ಯ ಬೆಳೆಯುವ ವಿಧಾನ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಪ್ರಾತ್ಯಕ್ಷತೆ ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ಸಿರಿಧಾನ್ಯ ಬೇಸಾಯಕ್ಕೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದರು. ರಾಗಿ ಬೆಳಗಿಂತ ನವಣೆ ಇಳುವರು ಹೆಚ್ಚು ಬರುತ್ತದೆ. ಕೋಲಾರದಲ್ಲಿ ಇದರ ಖರೀದಿ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ತೆರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಕೆಜಿಗೆ 70

> ಸಿರಿಧಾನ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತ 9 ವಿಧದ ಬಿತ್ತನೆ ಬೀಜಗಳಿವೆ. ನವಣೆ ಮತ್ತು ಸಾಮೆ 2 ವಿಧಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ರಾಗಿಗಿಂತ ನವಣೆ ಹೆಚ್ಚು ಇಳುವರಿ ಹಾಗೂ ಆದಾಯ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ.
> ■ ಚೇತನ್, ಕೃಷಿ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಕರು, ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಯೋಜನೆ.

ರೂ.ನಂತೆ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ರಾಗಿಗಿಂತೆ ಆದಾಯವನ್ನು ರೈತರು ಪಡೆಯಬಹುದಾಗಿದೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ಸಿರಿಧಾನ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಾಮೆ ಮತ್ತು ನವಣೆಯ ಬಿತ್ತನೆ ಬೀಜವನ್ನು ಉಚಿತವಾಗಿ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಯೋಜನೆಯಿಂದ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸಿರಿಧಾನ್ಯ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದು ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ ಎಂದರು. ಕಮ್ಮಸಂದ್ರ ಗ್ರಾಮದ ರೈತ ನಂಜುಂಡಪ್ಪನವರ ಒಂದು ಎಕರೆ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದಲ್ಲಿ ನವಣೆ ಬಿತ್ತನೆಗೆ ಚಾಲನೆ ನೀಡಲಾಯಿತು.

ವಲಯ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಕ ಶಬರೀಶ್, ಸೇವಾಪ್ರತಿನಿಧಿ ಪುಷ್ಪ, ಮುಖಂಡ ವೆಂಕಟಸ್ವಾಮಿ, ಮಂಜುನಾಥ್, ಕಮ್ಮಸಂದ್ರ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರು ಹಾಜರಿದ್ದರು.

ಆರೋಗ್ಯಕರ ಸ್ನ್ಯಾಕ್ಸ್!

ಇದೊಂದು ಲಘು ಆಹಾರ, ಅದೇ ಸಮಯದಲಿ ಪೌಷ್ಟಿಕಾಂಶಗಳ ಕಣಜ!

23-07-2024
Viswavani
Pg 02

ಇದರ 100-ಗ್ರಾಂ ತೂಕದಲ್ಲಿ ಕೆಳಕಂಡ ಪೋಷಕಾಂಶಗಳಿವೆ.

ಪ್ರೋಟೀನ್
ಸುಮಾರು 24 ಗ್ರಾಂ
ಕಾರ್ಬೋಹೈಡ್ರೇಟ್
ಸುಮಾರು 16 ಗ್ರಾಂ
ಕೊಬ್ಬು
ಸುಮಾರು 17 ಗ್ರಾಂ

• ಬೆಂ. ಮು. ಮಾರುತಿ

ಲಘು ಆಹಾರದ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ, ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಉದ್ಭವಿಸುವ ಒಂದು ಚರ್ಚೆಯಿದೆ: ಸಂಜೆಯ ವೇಳೆ ಸ್ನ್ಯಾಕ್ಸ್ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸೇವಿಸಲು, ಉತ್ತಮ ಪೌಷ್ಟಿಕಾಂಶ ನೀಡುವ, ಕೊಬ್ಬಿನಂಶ ಇಲ್ಲದ, ಜಂಕ್ ಫುಡ್ ಅಲ್ಲದ ತಿನಿಸುಗಳಾ ವುವು ಎಂದು. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ, ಬೇಯಿಸಿದ ಕಡಲೆಕಾಯಿ ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ತುಂಬಾ ಒಳ್ಳೆಯದು. ತಿನ್ನಲು ರುಚಿಕರ, ತಯಾರಿಸಲು ಸುಲಭ, ಲಭ್ಯತೆಯೂ ಸುಲಭ. ಹುರಿದ ಕಡಲೆಕಾಯಿಗಿಂತ, ಬೇಯಿಸಿದ ಕಡಲೆಕಾಯಿ ಉತ್ತಮ. ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಹೆಸರು ಬರಲು 'ಬೆಂಗಾಳುಗಳು', ಅಂದರೆ ಬೇಯಿಸಿದ ಕಾಳುಗಳು (ಕಡಲೆಕಾಯಿ) ಕಾರಣ ಎಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನು ಸಹ ಇಲ್ಲಿ ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಪೋಷಕಾಂಶಗಳು

ಬೇಯಿಸಿದ ಕಡಲೆಕಾಯಿಗಳು ಆರೋಗ್ಯಕರ ತಿಂಡಿಯಾಗಿದೆಯೇ ಎಂಬುದನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು, ಮೊದಲು ಅವುಗಳ ಪೌಷ್ಟಿಕಾಂಶದ ವಿವರವನ್ನು ವಿಭಜಿಸೋಣ. ಬೇಯಿಸಿದ ಕಡಲೆಕಾಯಿಗಳು ಅಗತ್ಯವಾದ ಪೋಷಕಾಂಶಗಳ ಸಮೃದ್ಧ ಮೂಲವಾಗಿದೆ, ಇದು ನಿಮ್ಮ ಆಹಾರಕ್ಕೆ ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾಗಿದೆ.

ಹೆಚ್ಚುವರಿಯಾಗಿ, ಬೇಯಿಸಿದ ಕಡಲೆಕಾಯಿಗಳು ಆಹಾರದ ಫೈಬರ್, ಜೀವಸತ್ವಗಳು (ಫೋಲೇಟ್ ಮತ್ತು ನಿಯಾಸಿನ್) ಮತ್ತು ಖನಿಜಗಳು (ಮೆಗ್ನೀಸಿಯಮ್ ಮತ್ತು ಪೊಟ್ಯಾಸಿಯಮ್ ಸೇರಿದಂತೆ) ತುಂಬಿರುತ್ತವೆ. ಕಡಲೆಕಾಯಿ ಬೀಜದ ಮೇಲಿರುವ ಸಿಪ್ಪೆಯು ಚರ್ಮದ ಆರೋಗ್ಯ ಕಾಪಾಡುವಲ್ಲಿ ಸಹಕಾರಿ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಪೌಷ್ಟಿಕಾಂಶಗಳ ಸಾಂದ್ರತೆಯು ಒಟ್ಟಾರೆ ಆರೋಗ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಬಯಸುವವರಿಗೆ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಆಯ್ಕೆಯಾಗಿದೆ.

Newspaper Clippings
Pg. 2

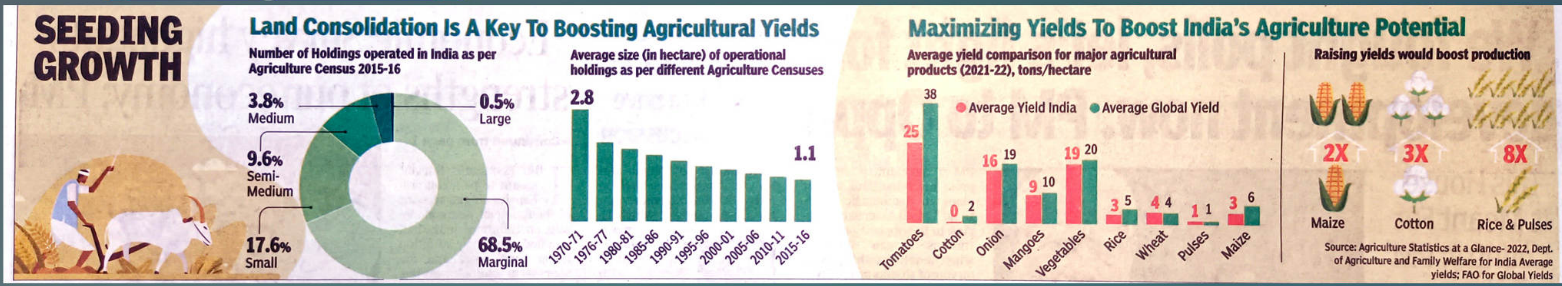

23-07-2024
Times of Ind Pg 10

Allow farmers to benefit from higher global prices, says CEA

The Hindu Bureau
NEW DELHI

Farmers should be allowed to benefit from higher international prices and food export bans should be used under exceptional circumstances, Chief Economic Adviser (CEA) V. Anantha Nageswaran said in the Economic Survey.

Mr. Nageswaran also advised the Centre to allow substitution effects to play out before responding to domestic supply concerns. "For example, if sugar prices rise, consumers can consume less of it or switch to jaggery. It may even be a good thing for their health," he said. He said it was far easier for consumers to substitute or pare back consumption than for farmers to endure big losses because of ad hoc export bans or huge imports.

The Survey maintained that the performance of the agriculture sector remains critical for the economy's growth and has been growing at an average growth rate of 4.18% over the last five years.

"The Indian agriculture sector provides livelihood support to about 42.3% of the population and has a share of 18.2% in the country's GDP at current prices," the Survey found. However, the CEA said that as per provisional estimates for 2023-24, the growth rate of the agriculture sector stood at 1.4%. In 2022-23, it was 4.7%.

The CEA said delayed food production due to poor monsoons caused by El Nino was the reason for the drop.

The CEA noted the growing significance of allied sectors such as animal husbandry, dairying, and fisheries in enhancing farmers' income.

23-07-2024
Hindu Pg 17

ಕಿಸಾನ್ ಸನ್ಮಾನ್ 6 ಸಾವಿರ ಮೂಲ ವೇತನವಾಗಲಿ

ರೈತರಿಗೆ ಮೂರು ಕಂತುಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಆರು ಸಾವಿರ ರುಪಾಯಿ ನೀಡುವ ಕೇಂದ್ರದ ಕಿಸಾನ್ ಸನ್ಮಾನ್ ಯೋಜನ ಯೋಜನೆ. ಸರಕಾರಿ ನೌಕರರಿಗೆ ಮೂಲ ವೇತನ ದಂತೆ ರೈತರಿಗೆ ಇದು ಮೂಲವೇತನವಾಗಬೇಕು. ಮತ್ತು ಮೂಲ ವೇತನದ ಜತೆ ಸರಕಾರಿ ನೌಕರರಿಗೆ ತುಟ್ಟಿ ಭತ್ಯೆ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿದ ಹಣದುಬ್ಬರವನ್ನು ಸರಿದೂಗಿಸಲು ಇದು ಆರು ತಿಂಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಸಲ ಏರುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಇದೇ ಸೂತ್ರವನ್ನೂ ರೈತರಿಗೆ ಘೋಷಿಸಿರುವ ಕೃಷಿ ಸನ್ಮಾನ್ ಯೋಜನೆಗೂ ಅನ್ವಯಿಸಿ ಈ ಹಣವನ್ನು ಮೂಲವೇತನ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಒಂದು ಸಲ ಇದಕ್ಕೂ ಡಿ.ಎ ಗೊತ್ತು ಮಾಡಿ ಹೆಚ್ಚಿಸಬೇಕು. ಆಗ ಮಾತ್ರ ರೈತನೂ ಸರಕಾರಿ ನೌಕರನಂತೆ ನೆಮ್ಮದಿ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ. ರೈತ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಹಿತವಾಗುವ ಅಂಶವಾದೀತು.

– ಸತ್ಯಬೋಧ, ಬೆಂಗಳೂರು

23-07-2024
Viswavani Pg 07

FM's roadmap: Keep options open for futures in agri mkt

Reversing Export Bans, More Pvt Investment Among Proposals

Team TOI

New Delhi: The Economic Survey on Monday emphasised on the pressing need for comprehensive reforms in India's agricultural sector and recommended five policy points to ensure that the markets function in the interest of the farmer. It also pitched for striking a delicate balance between incentivising farmers to increase production and keeping food prices within acceptable limits, and suggested addressing the issue of land fragmentation.

Elaborating on five policy recommendations, the survey, tabled by finance minister Nirmala Sitharaman in Parliament, suggested not opting to ban 'futures or options' at the first sign of price spikes. Other four suggestions include invoking export bans only under exceptional circumstances, re-examining the inflation-targeting framework, increasing the total net irrigated area, and making farming consistent with climate considerations.

It said the agri sector requires structural transformation due to challenges of water scarcity and climate change. The survey called for enhancing private sector investment in agriculture saying it is vital for impetus. It said investments in production methods, marketing infrastructure, technology and reduction in post-harvest losses need to be scaled up.

Chief economic adviser V Anantha Nageswaran in the preface to the survey highlighted the need for policy reorientation despite existing subsidies and support measures. The survey noted that the sector provides livelihood support to 42.3% of the population and has a share of 18.2% in GDP at current prices. The sector has seen average annual growth rate of 4.1% at constant prices over last five years.

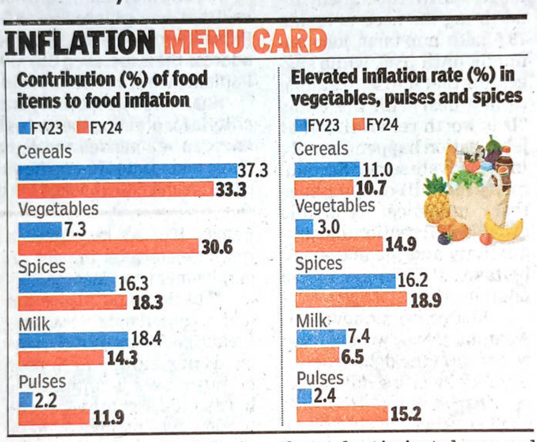

23-07-2024
Times of Ind Pg 10

For more information visit University Library Website
Web - uasbagrilibindia.org
E-mail- librarian@uasbangalore.edu.in

Aerial solution to save crops from antelopes in MP

ANURAAG SINGH @Bhopal

A potential aerial solution is being developed to protect farmers' crops from antelopes and subsequently furnish an ideal prey base for predator felines, including African cheetahs, in Madhya Pradesh.

The state forest department has issued a tender for hiring a helicopter, which will be used to chase and drive herds of blackbucks (who are damaging farmers' crops) into specially created bomas (enclosures) and then translocate them to replenish the prey base of feline predators, including African cheetahs, tigers, and leopards.

Experts from South Africa, key partners in the ongoing Cheetah reintroduction project in Madhya Pradesh, will assist with this initiative.

If all goes as planned, the helicopter-driven translocation of blackbucks will start after the monsoon season in western Madhya Pradesh's Shajapur district, which is among the areas where crops are significantly damaged by nilgais (blue bulls) and blackbucks.

Tender has been floated to rent helicopters

A senior state forest department official confirmed that a tender has already been floated to rent helicopters. The helicopter-driven Boma technique will first be implemented in Shajapur district, approximately 260 km from the Gandhi Sagar Wildlife Sanctuary.

A senior state forest department official confirmed that a tender has already been floated to rent helicopters. The helicopter-driven boma technique will first be implemented in Shajapur district, approximately 260 km from the Gandhi Sagar Wildlife Sanctuary.

This sanctuary, located on the Madhya Pradesh-Rajasthan border, is likely to become the second home for African cheetahs in India.

"Experts from South Africa, who have successfully used the same helicopter-driven boma capture-relocation technique for cheetahs in their country, will first demonstrate the technique in a pilot phase in Shajapur district. Using the helicopter, herds of blackbucks will be located in areas where they have been damaging crops. The herds will then be chased into specially created bomas and subsequently transported as prey base to national parks, sanctuaries, and tiger reserves for the big feline predators," an official said.

Forest department staff will receive training in this tranquilization-free capture-relocation process under the supervision of the National Tiger Conservation Authority (NTCA). If the pilot project yields the desired results, the technique is likely to be replicated in other districts where blackbucks and nilgais (blue bulls) are wreaking havoc on farmers' crops. Districts where the two antelope varieties could be captured and relocated include Ujjain, Harda, Dhar, Agar-Malwa, Vidisha, Guna, Ashok Nagar, and Shivpuri.

23-07-2024
Ind Exp Pg 10

ದನಗಳಿಗೆ ನೀಡುವ ಮೇವು ವಿಷವಾದೀತು ಎಚ್ಚರ!

ಧರಣಿ ಮಂಡಲ

• ಕೆ.ಎನ್. ಶೈಲೇಶ್ ಹೊಳ್ಳ
shyleshholla@gmail.com

ದನಗಳಿಗೆ ಎಂತಹ ಆಹಾರವನ್ನು ನೀಡಬೇಕು ಮತ್ತು ಎಂತಹ ಆಹಾರವನ್ನು ನೀಡಬಾರದು ಎಂಬುದರ ಸರಿಯಾದ ಮಾಹಿತಿ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಯ ಬಹುತೇಕ ಪಶುಪಾಲಕರಿಗೆ ಇಂದಿಗೂ ಇಲ್ಲ. ನಮಗೆ ಬೇಡವಾದ ಹಸಿ ಹಾಗೂ ಒಣ ತ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ದನಗಳಿಗೆ ಕೊಡುವುದು ಅವುಗಳ ಜೀವಕ್ಕೆ ಆಪತ್ತು ತರಬಹುದು ಎಂಬ ಪರಿವೆಯಂತೂ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ. ಡಾ. ಎನ್.ಬಿ. ಶ್ರೀಧರ್ ಹೇಳುವಂತೆ ದನಗಳಿಗೆ ನುಣ್ಣಗೆ ಇರುವ ಆಹಾರವನ್ನು ಎಂದಿಗೂ ಕೊಡಬಾರದು. ಶುಭ ಅಶುಭ ಸಮಾರಂಭಗಳಲ್ಲಿ ಉಳಿಯುವ ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳು ಸೇರಿದಂತೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿಯುವ ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳು, ಅನ್ನದ ಗಂಜಿ, ಸಿಹಿ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ದನಗಳಿಗೆ ತಿನ್ನಿಸುವುದು ವಿಷವನ್ನು ತಿನ್ನಿಸಿದಂತೆ. ಇಂತಹ ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸಿದ ನಂತರ ದನಗಳು ಸತ್ತಿರತಕ್ಕಂತ ನಿದರ್ಶನಗಳು ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದಷ್ಟಿವೆ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಕಾಳುಗಳ ನುಚ್ಚು ಅಥವಾ ಕಾಳುಗಳ ಹಿಟ್ಟನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ತಿನ್ನಿಸುವುದರಿಂದಲೂ ದನಗಳು ಅಕಾಲ ಮರಣಕ್ಕೆ ತುತ್ತಾಗುತ್ತವೆ. ಇನ್ನು ಕಡಲೇಕಾಯಿ ಹಿಂಡಿಯನ್ನು ನೆನೆಸಿ ನಂತರ ಅದನ್ನು ದನಗಳಿಗೆ ಕೊಡುವಾಗ ಆ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನ ದಿನ ತೊಳೆಯದೆ ಉಳಿದ ಹಿಂಡಿಯ ಶೇಷದೊಂದಿಗೆ ಹೊಸ ಹಿಂಡಿಯನ್ನು ಹಾಕಿ ಕೊಡುವುದರಿಂದ ದನಗಳ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹುಳಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ದನ ಸಾಯುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಇನ್ನು ಬಾರ್ಲಿ, ಓಟ್ಸ್ ಮತ್ತು ಮರಗೆಣಸು ಪುಡಿಗಳನ್ನು ಮದ್ಯದ ತಯಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಸಿದ ನಂತರ ದನಗಳಿಗೆ ಕೊಡುವ ಅಭ್ಯಾಸ ಹಲವು ಕಡೆಯಿದೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಆಗತಾನೇ ಬಟ್ಟಿ ಇಳಿಸಿ ಒಂದು ದಿನದೊಳಗೆ ದನಗಳಿಗೆ ತಿನ್ನಿಸುವುದರಿಂದ ಯಾವುದೇ ತೊಂದರೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅದನ್ನು ದಾಸ್ತಾನು ಮಾಡಿ ನಂತರ ಬಳಸುವುದರಿಂದ ಅದು ಹುಳಿಯಾಗುವುದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಬೂಷ್ಟು ಬೆಳೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿರುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಆಹಾರವನ್ನು ತಿಂದ ದನಗಳು ಸಾಯುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಹೆಚ್ಚು. ಇದರೊಂದಿಗೆ ಕೊಳೆತಿರುವ ಪಶು ಆಹಾರ, ಕಾಳುಗಳು, ಹೋಟೆಲ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ತಿಂದುಬಿಟ್ಟಿರುವ ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳು, ಹಳಸಿದ ಪದಾರ್ಥ, ಕೆಟ್ಟಿರುವ ಸೈಲೇಜ್, ಬೂಷ್ಟು ಹಿಡಿದಿರುವ ಪಶು ಆಹಾರ ಮತ್ತು ಒದ್ದೆಯಾದ ಹುಲ್ಲನ್ನು ದನಗಳಿಗೆ ನೀಡಬಾರದು. ನೆನೆದ ಹುಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಬೂಷ್ಟು ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ತಿನ್ನಿಸುವುದರಿಂದ ತೊಂದರೆ ಆಗುವ ಅವಕಾಶವೇ ಹೆಚ್ಚು.

ಹುಲ್ಲನ್ನು ತುಂಬಾ ಸಣ್ಣದಾಗಿ ತುಂಡು ಮಾಡಿ ದನಗಳಿಗೆ ತಿನ್ನಿಸುವುದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನ ದನಗಳು ಹುಲ್ಲನ್ನು ತಿನ್ನದೇ ಇರಬಹುದು. ಇದರಿಂದಲೂ ದನ ಸಾಯುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಪಶು ತಜ್ಞರ ಪ್ರಕಾರ ಸಣ್ಣದಾಗಿ ಅಂದರೆ ಸುಮಾರು ಕಾಲು ಅಂಗುಲದಷ್ಟು ಕತ್ತರಿಸಿದ ಹುಲ್ಲನ್ನು ದನಗಳಿಗೆ ಕೊಡುವುದು ಅಪಾಯ. ಹೀಗೆ ಕತ್ತರಿಸಿದ ಹುಲ್ಲು ದನದ ಮೊದಲನೆ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಹೊತ್ತು ನಿಲ್ಲದೆ ಬೇಗನೇ ಮೂರನೆಯ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಕನಿಷ್ಠ ಒಂದು ಅಂಗುಲದಷ್ಟು ಉದ್ದ ಕತ್ತರಿಸಿದ ಹುಲ್ಲನ್ನೇ ಕೊಡಬೇಕು. ಇನ್ನು ಸೈಲೇಜ್ ಕೊಡುವ ವಿಚಾರದಲ್ಲೂ ಎಚ್ಚರವಿರಬೇಕು. ಸೈಲೇಜ್ ತಯಾರಿಸುವ ಜೋಳದ ತೆನೆಯನ್ನು ಮುರಿದು ಅದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಾಳನ್ನು ಕಿತ್ತು ಹಿಸುಕಿದರೆ ಅದು ಮೆತ್ತಗೆ ಇದ್ದು, ಅದರಲ್ಲಿರುವ ಹಾಲು ಹೊರಗೆ ಬರುವಂತಿರಬೇಕು. ಹಾಗೆಂದು ಜೋಳದ ಕಾಳು ತುಂಬಾ ಮೆತ್ತಗೆ ಇದ್ದರೂ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ. ಅದು ಎಳೆಯದಾಗಿದ್ದು ಅದರಿಂದ ತಯಾರಿಸಿದ ಸೈಲೇಜ್ ಸಹ ಅಪಾಯವನ್ನು ತರಬಹುದು. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸೈಲೇಜ್ ತಯಾರಿಕೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹುಲ್ಲು ತುಂಬಾ ಚಿಕ್ಕದಾಗಿ ಕತ್ತರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರಬಾರದು ಮತ್ತು ಹುಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ನೀರಿನಂಶ ಇರಬಾರದು. ಹೀಗೆ ತಯಾರಾದ ಸೈಲೇಜ್ ದನಗಳ ಸಾವಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಬಹುದು.

ದನಗಳು ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬೆಳೆದ ಅಲಸಂದಿ, ಹೆಸರು, ಅವರೆ ಮೊದಲಾದ ಹುಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಬೇಗ ಬೇಗ ತಿನ್ನುವುದರಿಂದ ಅವು ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿನ ಕ್ರಿಮಿಗಳು ಅವುಗಳನ್ನು ಜೀರ್ಣಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಬದಲಾಗಿ ಕೊಳೆಯುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಆಗ ಸಣ್ಣದಾಗಿ ನೊರೆ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗಿ ತಿಂದ ಹುಲ್ಲುಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಊತ ಉಂಟಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದಲೂ ದನಗಳು ಸಾಯುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಕಾಳುಗಳ ಹುಲ್ಲನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಒಣಗಿಸದೆ ಇಟ್ಟಾಗ ಮತ್ತು ಮಳೆಗೆ ನೆನೆಸಿದ್ದಾಗ ಹಾಗೂ ತೇವಾಂಶವಿದ್ದಾಗ ಇದರಲ್ಲಿ ಬೂಜು ಅಥವಾ ಬೂಷ್ಟಿನ ಕ್ರಿಮಿ ಹುಟ್ಟಿ ವಿಷವನ್ನು ಉತ್ಪತ್ತಿಮಾಡುತ್ತದೆ. ನಂತರ ಇಂತಹ ಹುಲ್ಲನ್ನು ಶೇಖರಿಸಿಟ್ಟು ದನಗಳಿಗೆ ತಿನ್ನಿಸುವುದರಿಂದ ಅವುಗಳ ಲಿವರ್ ಸರಿಯಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡದಂತಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಇದರೊಂದಿಗೆ ಇಂತಹ ಹುಲ್ಲನ್ನು ತಿನ್ನಿಸುವುದರಿಂದ ಪದೇ ಪದೇ ಹೊಟ್ಟೆ ಊತ ಬರುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಹೆಚ್ಚಿರುತ್ತದೆ.

ತುಂಬಾ ಬಲಿತಿರುವ ಹುಲ್ಲು, ಮಳೆಯಲ್ಲಿ ನೆನೆದಿರತಕ್ಕಂತ ಒಣ ಹುಲ್ಲು, ಫಾಸ್ಪರಸ್ ಖನಿಜಾಂಶ ಕಡಿಮೆ ಇರುವ ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಹುಲ್ಲನ್ನು ಕೊಡುವುದು ಸಹ ಅಪಾಯಕಾರಿ. ಎಳೇ ಹುಲ್ಲುಗಳನ್ನು ತಿನ್ನಿಸುವುದರಿಂದ ಹೊಟ್ಟೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಕದಲುವುದಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ದನಗಳು ಮೆಲುಕು ಹಾಕಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಹೊಟ್ಟೆ ಬಾತುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಎಳೇ ಹುಲ್ಲುಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ನಾರಿನಂಶ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ತುಂಬಾ ಬಲಿತ ಹುಲ್ಲುಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಲಿಗ್ನಿನ್ ಅಂಶ ಇರುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ದನಗಳು ಜೀರ್ಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಹುಲ್ಲನ್ನು ಸರಿಯಾದ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಕಟಾವು ಮಾಡಿ ಕೊಡುವುದು ಉತ್ತಮ. ಬಹು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಯೂರಿಯಾ ಮತ್ತು ರಾಸಾಯನಿಕ ಗೊಬ್ಬರ ಹಾಕಿ ಬೆಳೆದ ಹುಲ್ಲನ್ನು ನೀಡುವುದು ದನಗಳಿಗೆ ನಿಧಾನ ಗತಿಯ ವಿಷವನ್ನು ನೀಡಿದಂತೆ ಎಂಬುದು ಅರಿವಿರಲಿ.

ಇನ್ನು ರಬ್ಬರ್ ಬೆಳೆದ ತೋಟಕ್ಕೆ ದನಗಳನ್ನು ಬಿಡದೇ ಇರುವುದು ಬಹಳ ಒಳ್ಳೆಯದು. ಏಕೆಂದರೆ ರಬ್ಬರ್ ಹಾಲು ಜಾನುವಾರುಗಳಿಗೆ ಅಪಾಯಕಾರಿಯಾದುದು. ಇದರೊಂದಿಗೆ ಅತಿಯಾಗಿ ರಬ್ಬರ್ ಸೊಪ್ಪನ್ನು ದನಗಳು ತಿಂದರೂ ಅಪಾಯ ಕಟ್ಟಿಟ್ಟ ಬುತ್ತಿ. ಈ ಗಿಡದ ಹಸಿರು ಸೊಪ್ಪನ್ನು ಸುಮಾರು 2 ರಿಂದ 4 ಕೆಜಿಯಷ್ಟು ತಿಂದ ದನ ಉಳಿಯುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ ಎನ್ನಲಾಗಿದೆ. ಈ ಸೊಪ್ಪಿನಲ್ಲಿ ಸಯನೈಡ್‌ನ ಅಂಶವಿರುವುದರಿಂದ ಸೂಕ್ತ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ದೊರೆಯದಿದ್ದರೆ ದನಗಳು ಸಾಯುವುದು ನಿಶ್ಚಿತ. ಈ ಮರದಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಸಿಹಿಯಾಗಿರುವ ಹಾಲನ್ನು ಜಾನುವಾರುಗಳು ನೀರೆಂದು ಕುಡಿದಲ್ಲಿ ಆಗುವ ಮಾರಣಾಂತಿಕ ಪರಿಣಾಮದ ಕುರಿತಂತೆ ತ್ಯಾಗರ್ತಿಯಪಶುಆಸ್ಪತ್ರೆಯಸಹಾಯಕನಿರ್ದೇಶಕರಾದಡಾ.ಎನ್.ಎಚ್. ಶ್ರೀಪಾದರಾವ್‌ರವರು 2013ರಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಸುದೀರ್ಘ ಲೇಖನವೊಂದು ದಿನಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿತ್ತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಅವರು ಹೇಳುವಂತೆ ದನಗಳು ರಬ್ಬರ್ ಹಾಲನ್ನು ನೀರೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಕುಡಿಯುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚಿದ್ದು ತುರ್ತಾಗಿ ಪಶುವೈದ್ಯರ ಸಹಾಯ ಪಡೆಯಲೇ ಬೇಕಂತೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಶಸ್ತ್ರಚಿಕಿತ್ಸೆಯೊಂದೇ ಪರಿಹಾರವಾಗಿದ್ದು, ಅದನ್ನೂ ಆದಷ್ಟು ಬೇಗ ಮಾಡಿದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದೆಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಒಂದೊಮ್ಮೆ ರಬ್ಬರ್ ಹಾಲನ್ನು ದನಗಳು ಕುಡಿದಿದ್ದೇ ಆದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳು ಬದುಕುಳಿಯುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಶೇಕಡಾ 50ರಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಎಂಬುದಾಗಿ ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ರಬ್ಬರ್ ಹಾಲು ಒಮ್ಮೆ ದನದ ಹೊಟ್ಟೆ ಸೇರಿದ ಕೂಡಲೇ ಅದು ಅಸಿಟಿಕ್ ಆಮ್ಲ, ಬ್ಯುಟಿರಿಕ್ ಆಮ್ಲಗಳ ಜೊತೆ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಕಲ್ಲಿನಂತೆ ಹೊರಗೆ ತೆಗೆಯಲಾರದಷ್ಟು ಗಟ್ಟಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ನುರಿತ ವೈದ್ಯರಿಂದ ಸಾಕಷ್ಟು ತಾಸುಗಳ ಶಸ್ತ್ರಚಿಕಿತ್ಸೆ ಅತ್ಯಗತ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ದನದ ಎರಡನೇ ಮತ್ತು ಮೂರನೇ ಉದರದಲ್ಲಿ ರಬ್ಬರ್ ತುಂಡಿನಂತೆ ಇದು ಶೇಖರಣೆಗೊಂಡಾಗ ಇದನ್ನು ಹೊರಗೆ ತೆಗೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಬಹುತೇಕ ದನಗಳು ಚಿಕಿತ್ಸೆಯ ನಂತರವೂ ಸಾವು ಬದುಕಿನ ನಡುವೆ ಹೋರಾಡುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ವೈದ್ಯರ ಸಲಹೆಯಂತೆ ಚಿಕಿತ್ಸೆಗೊಳಗಾದ ಆ ದನಕ್ಕೆ ಸತ್ತ ಕುರಿಯ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿರುವ ಮೇವು ಅಥವಾ ಕಸರನ್ನು ಐದು ದಿನ ತಿನ್ನಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದಾಗ ಕುರಿಯ ಆ ಮೇವಿನಲ್ಲಿರುವ ಕೋಟ್ಯಾಂತರ ಉಪಕಾರಿ ಜೀವಾಣುಗಳು ಹಸುವಿನ ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ಸಹಜ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ತರುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ನಂತರದ ಕೆಲ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ನಿಧಾನವಾಗಿ ದನ ಸಹಜ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಮರಳುವ ಅವಕಾಶವಿರುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ರಬ್ಬರ್ ಬೆಳೆಗಾರರು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಹಾಲನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಬೇಸಿಗೆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಜಾನುವಾರುಗಳಿಗೆ ಸಿಗದಂತೆ ದೂರವಿಟ್ಟರೆ ಒಳಿತು. ಇಷ್ಟರ ನಡುವೆಯೂ ಅಕಸ್ಮಾತ್ ದನಗಳು ರಬ್ಬರ್ ಹಾಲನ್ನು ಕುಡಿದಲ್ಲಿ ಆದಷ್ಟು ಬೇಗ ಅಂದರೆ 2 ರಿಂದ 4 ತಾಸಿನೊಳಗೆ ಅಂತಹ ದನವನ್ನು ಶಸ್ತ್ರಚಿಕಿತ್ಸೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಬೇಕು. ಆಗ ಮಾತ್ರ, ಅವು ಬದುಕುಳಿಯುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇರುತ್ತದೆ.

23-07-2024
Hosadiganta
Pg 06